

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME
DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE
KANSEN

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Voorontwerp van decreet houdende de bevordering van de integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur
- Definitieve goedkeuring

Samenvatting

Vlaanderen wil vermijden dat de Vlaamse overheid en de lokale overheden ongewild georganiseerde en ondermijnende criminele activiteiten en personen zouden faciliteren. Er wordt een decretale regeling uitgewerkt die openbare besturen toelaat op grond van een verhoogd risico op crimineel misbruik op gegronde wijze bv vergunningen, concessies, subsidies en dergelijke te kunnen weigeren, schorsen, opheffen of voorwaarden aan verbinden door het bevoegde bestuur.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK

STRUCTUURELEMENT/BELEIDSDOELSTELLING

- Beleidsdomein: Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie
- Beleidsveld: Justitie en Handhaving

Het decreet komt tegemoet aan de verzuchtingen van de openbare besturen die zich voornamelijk maar niet uitsluitend op het lokale niveau bevinden om korter op de bal te kunnen spelen als er georganiseerde criminele activiteiten vermoed worden bij bv. de aanvraag van een vergunning, concessie, subsidie,...

Dit decreet creëert een beoordelingsgrond die de openbare overheden toelaat om op gegronde wijze bv. vergunningen, concessies, subsidies ed. te kunnen weigeren, schorsen of opheffen door het bevoegde bestuur. Ook kunnen er bijzondere voorwaarden worden opgelegd om het misbruik van het recht te voorkomen. Er wordt de mogelijkheid gecreëerd voor openbare besturen om zelf een integriteitsonderzoek te voeren of om de uitvoering van zo'n onderzoek aan te vragen. Voor dit laatste geval zal en via een samenwerkingsakkoord een Dienst Integriteitsbeoordeling voor Openbare Besturen worden opgericht. Deze dienst zal de aanvragen tot integriteitsbeoordelingen die gesteld

worden door de desbetreffende openbare overheden behandelen en een advies uitbrengen. Op basis van dit advies kan de verzoekende overheid dan beslissen om bv. een vergunning of subsidie te weigeren, te schorsen, in te trekken, op te heffen of bijzonder voorwaarden op te leggen.

Voor het uitvoeren van een integriteitsbeoordeling - door het openbaar bestuur, dan wel de DIOB- is de informatie van verschillende overheden onontbeerlijk, het gaat dan o.a. om informatie die in handen is van de geïntegreerde politie, het centraal strafregister, ECRIS (European Criminal Records Information System)¹, de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, de cel voor financiële informatieverwerking, de Algemene Administraties van de Fiscaliteit, de Bijzondere Belastinginspectie en de Douane en Accijnzen van de FOD Financiën, de sociale inspectiediensten, de economische inspectie, de Dienst Vreemdelingenzaken, het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten, de Vlaamse inspectiediensten, beboetingsinstanties, subsidievertrekkende overheden en lokale en provinciale inspectiediensten.

Om deze informatie te kunnen bekomen moet er nog een samenwerkingsakkoord worden afgesloten met de andere betrokken overheden, in het bijzonder de federale overheid. Het is ook de betrachting om via dat samenwerkingsakkoord te komen tot een interfederale DIOB, door aan te sluiten bij de DIOB die zal opgericht worden door de federale overheid.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaande voorontwerp van decreet werd onderworpen en waar nodig aangepast aan:

- het taal- en wetgevingsadvies nr. 2023/18 van 26 januari 2023;
- het advies verleend door de Inspectie van Financiën op 25 januari 2023;
- het begrotingsakkoord van 26 januari 2023;
- het advies van de Vlaamse Toezichtscommissie nr. 2023/20 van 6 maart 2023;
- het advies van de Sociaal-Economische Raad voor Vlaanderen van 11 april 2023;
- het advies van het College van procureurs-generaal van 13 maart 2023;
- het advies van de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten van 17 maart 2023;
- het standaardadvies van de Gegevensbeschermingsautoriteit nr. 65/2023 van 24 maart 2023 uitgebracht op 27 april 2023;
- het advies van het Controleorgaan op de politionele informatie 26 april 2023;
- het advies van de Raad van State nr. 73.809/3 van 20 juli 2023.

Het ontwerp van decreet werd principieel goedgekeurd op 27 januari 2023 (VR 2023 2701 DOC. 0086) en op 2 juni 2023 (VR 2023 0206 DOC. 0651).

Replik op adviezen.

Wat de repliek op het taal- en wetgevingsadvies, het advies van de Inspectie van Financiën en het begrotingsakkoord betreft, kan verwezen worden naar de nota VR bij de eerste principiële goedkeuring (VR 2023 2701 DOC. 0086-1).

Wat de repliek op het advies van de Vlaamse Toezichtscommissie, de Sociaal-Economische Raad voor Vlaanderen, het College van procureurs-generaal, de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten, de Gegevensbeschermingsautoriteit en het Controleorgaan op de politionele informatie betreft, kan verwezen worden naar de nota VR bij de tweede principiële goedkeuring (VR 2023 0206 DOC. 0651-1).

¹ De uitwisseling via ECRIS is een federale aangelegenheid. Het opvragen van gegevens is maar mogelijk indien de wetgeving van de bevraagde lidstaat een dergelijke gegevensuitwisseling toelaat in het kader van bestuurlijke handhaving. Het is dus noodzakelijk dat alvast langs Belgische zijde deze mogelijkheid wordt gecreëerd.

1. Bevoegdheid

De raad erkent de bevoegdheid van Vlaanderen om op horizontale, transversale wijze een integriteitstoets in te voeren binnen het bestuursrecht. De raad stelt nl. dat het voorontwerp zijn bevoegdheidsrechtelijke grondslag vindt in de aangelegenheden op grond waarvan de Vlaamse regelgeving is tot stand gekomen die in de rechten voorziet waarvan het misbruik aanleiding geeft tot de toepassing van de ontworpen regeling. Gelet op de algemene draagwijdte van die regeling, betreft ze elke aangelegenheid die tot de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest of de Vlaamse Gemeenschap behoort en die tot de toekenning van een recht via een administratieve rechtshandeling leidt.

Deze transversale bevoegdheidsrechtelijke aanpak verschilt derhalve van die van het voormelde ontwerp van wet 'betreffende de gemeentelijke bestuurlijke handhaving, de instelling van een gemeentelijk integriteitsonderzoek en houdende oprichting van een Directie Integriteitsbeoordeling voor Openbare Besturen', vermits de op grond van dat ontwerp door de gemeenten te nemen maatregelen dienen te worden gekwalificeerd als maatregelen van bestuurlijke politie.

De ontworpen regeling kan worden toegepast op elk recht dat op basis van Vlaamse regelgeving via een administratieve rechtshandeling wordt verleend. Het gaat niet om rechten die door een openbaar bestuur worden verleend op basis van een regelgeving die tot de bevoegdheid van een andere overheid behoort. Ten aanzien van die rechten kan de decreetgever immers niet in de bijkomende voorwaarde voorzien waardoor het verkrijgen of het behouden van het recht afhankelijk wordt gemaakt van ernstige aanwijzingen van misbruik van dat recht om rechtstreeks of onrechtstreeks deel te nemen aan sanctioneerbare feiten.

De raad maakt nog volgende opmerkingen:

In het licht van het voorgaande moet de verwijzing naar de overheidsopdrachten uit de memorie worden geschrapt.

Dit wordt aangepast.

De sluiting van een inrichting wordt in artikel 3 opgevat als een autonome maatregel en niet als een bijkomende voorwaarde voor de toekenning van een recht.

Zoals de raad zelf terecht opmerkt is het de deelstaten toegestaan om zo'n maatregelen op te nemen (voor zover deze passen binnen de deelstatelijke bevoegdheden).

Wel zal in artikel 3, §2 worden geduïd dat het daarin vermelde recht dat betrekking heeft op een inrichting, een recht moet zijn dat de uitbating of het gebruik van de inrichting mogelijk maakt. De maatregelen die in de handavingsbepalingen van een (inhoudelijk) decreet worden voorzien kunnen complementair worden toegepast zodra de voorwaarden daartoe zijn vervuld. Wanneer bv. een vergunning is geweigerd, geschorst .. kan (in het geval het kaderdecreet Vlaamse handhaving van toepassing is) een beveiligingsmaatregel worden getroffen strekkende tot het verbod om toegang te nemen tot welbepaalde onroerende goederen, tot het verbod op of beperkingen aan het gebruik van roerende en onroerende goederen, tot de volledige of gedeeltelijke sluiting van bedrijven, inrichtingen en instellingen enz.

De raad wijst op de noodzaak van het opmaken van een samenwerkingsakkoord m.b.t. de adviesvraag aan de DIOB, het centraal register en de informatie-uitwisseling. Evenwel stelt de raad ook dat het opnemen van een bepaling waarin een dergelijk samenwerkingsakkoord wordt vooropgesteld niet kan en dat de mogelijkheid hiertoe volgt uit artikel 92bis BWHI.

De noodzaak van het opmaken van een samenwerkingsakkoord is duidelijk, zonder zo'n samenwerkingsakkoord kan bv. een adviesverlening door de DIOB niet verplicht worden. Om die reden wordt dit expliciet vermeld in het decreet. Het klopt als de raad zegt dat de decreetgever de federale (of een andere deelstatelijke) overheid niet kan verplichten om een samenwerkingsakkoord te sluiten, maar de decreetgever wil hier de regering wijzen op het belang van een dergelijk samenwerkingsakkoord. Het is ook gebruikelijk in Vlaamse decreten (en ook in de federale DIOB-wet) een verplichting voor het opmaken van een samenwerkingsakkoord op te nemen. Om deze redenen zullen de bepalingen die het afsluiten van een samenwerkingsakkoord vooropstellen, behouden blijven.

De raad merkt op dat het non bis in idem-beginsel gerespecteerd dient te worden.

Zoals de raad zelf doet uitschijnen voldoet het decreet aan dit beginsel. De raad wijst zelf op recente rechtspraak van het EHRM en het Hof van Justitie waarbij er enige ruimte wordt gelaten voor een gecombineerde handhaving via klassieke strafsancities en andere maatregelen met een strafkarakter (onder een aantal voorwaarden). Indien parallelle pistes zouden worden aangewend, waarbij zowel in straf- als administratieve sancties wordt voorzien, is het aan de (tweede) rechter om na te gaan of het *non bis in idem*-beginsel toepassing vindt en al of niet geschonden is. Daarbij moet de rechter rekening houden met de volgende criteria: de complementaire doeleinden van de onderscheiden sanctiestelsels, de voorzienbaarheid van de parallelle toepassing van de sanctieprocedures, de onderlinge afstemming van de sanctieprocedures door afdoende interactie tussen de diverse bevoegde overheidsinstanties en de proportionaliteit van de sancties, waarbij het mogelijk moet zijn om de eerdere sanctie te betrekken bij het oordeel over de latere sanctie. Ook van essentieel belang is de temporele samenhang tussen beide procedures.

De raad stelt dat kan worden vastgesteld dat de ontworpen regeling wordt gekenmerkt door complementaire doeleinden, dat de parallelle toepassing ervan met de strafprocedure voorzienbaar is en dat er een zekere mate van interactie is tussen het openbaar bestuur en de gerechtelijke actoren.

Samenhangend met de voorgaande opmerking wijst de raad op het belang dat de gerechtelijke de controle moeten houden over de strafrechtelijke vervolgingen. En dat het van belang kan zijn dat een betrokkene geen weet heeft dat er jegens hem een integriteitsonderzoek wordt gevoerd.

Het decreet bevatte reeds een bepaling dat het openbaar bestuur het openbaar ministerie op de hoogte moet brengen alvorens te starten met een integriteitsonderzoek. Het openbaar ministerie beschikt over een vervaltermijn van 30 dagen om te reageren. Er wordt nu sterker verwoord dat wanneer het openbaar ministerie binnen deze termijn een bezwaar maakt tegen het opstarten van een integriteitsonderzoek dit onderzoek niet kan plaatsvinden. Ook wordt nu verder verduidelijkt dat het niet enkel kan indien er al lopende gerechtelijke onderzoeken zijn, maar dat het openbaar ministerie zich ook kan verzetten wanneer een mogelijk gerechtelijk onderzoek zou worden doorkruist. Bovendien wordt toegevoegd dat het openbaar ministerie ook na de vervaltermijn nog bezwaar kan maken tegen een (dan vermoedelijk) opgestart integriteitsonderzoek, het is dan aan het openbaar bestuur om te beslissen hoe hiermee wordt omgegaan.

De opmerking dat het integriteitsonderzoek ook buiten weten van de betrokkene om moet kunnen worden gevoerd, is eventueel maar mogelijk tot op het ogenblik dat hij (verplicht) gehoord wordt. Aangezien er horizontaal een veiligheidsaspect wordt ingevoerd in de Vlaamse regelgeving waarbij een recht wordt toegekend is dit 1 van de aspecten die meegenomen wordt bij de beoordeling rond de toekenning van dat recht. Iedere betrokkene weet dat dit veiligheidsaspect dus onder de loep kan worden genomen door het voeren van een integriteitsonderzoek. Het feit dat er zo'n integriteitsonderzoek loopt, impliceert niet dat er mogelijks gevoelige gerechtelijke informatie wordt meegedeeld aan de betrokkene of dat jegens de betrokkene mogelijks een gerechtelijk onderzoek loopt. Veelal zal het feit dat er integriteitsonderzoek loopt, impliceren dat er geen gerechtelijk onderzoek lopende is, daar het openbaar ministerie steeds bezwaar kan indienen bij het openbaar bestuur om het integriteitsonderzoek stop te zetten.

De raad maakt bezwaar tegen de uitzondering op artikel 29, §1, eerste lid van het Wetboek van Strafvordering die wordt ingeschreven in artikel 13, §2.

Met deze opmerking wordt rekening gehouden, en de uitzondering wordt geschrapt.

2. Algemene opmerkingen

De raad maakt een opmerking bij de definitie en bijgevolg het toepassingsgebied van de "Vlaamse overheid" en stelt zich de vraag of alle in de definitie opgenomen instanties (zoals b.v. het Vlaams Parlement, de kabinetten van de leden van de Vlaamse regering, DBRC,...) wel relevant zijn. De raad vraagt het toepassingsgebied nauwkeuriger af te lijnen.

Er wordt in het voorontwerp verwezen naar de algemeen gangbare definitie van "de Vlaamse overheid", zoals gecodificeerd in het Bestuursdecreet. Het hoeft geen betoog dat deze diensten maar onder het toepassingsgebied van het voorontwerp vallen in de mate dat ze rechten kunnen toekennen op basis van Vlaamse regelgeving, en dat b.v. de kabinetten hier nooit gebruik van kunnen maken. Door de gebruikelijke ruime definitie te hanteren wordt verzekerd dat alle rechten, ongeacht door welk orgaan van de Vlaamse overheid het wordt toegekend, onder het toepassingsgebied valt. Als er geen bevoegdheid is tot het toekennen van een recht kan het decreet niet worden toegepast. De huidige, gangbare definitie van "Vlaamse overheid" kan worden behouden.

De raad merkt op dat er wat onduidelijkheid is over het begrip "administratieve rechtshandeling" en de draagwijdte ervan b.v. m.b.t. subjectieve rechten. Ze vraagt om in de memorie op dit vlak wat meer verduidelijking te verschaffen.

Er wordt rekening gehouden met deze opmerking, in de artikelsgewijze bespreking bij artikel 3 wordt dit meer toegelicht.

De raad stelt dat het begrip "bijzondere voorwaarden" te onbepaald is en aanleiding zou kunnen geven tot willekeur en in het geval de Dienstenrichtlijn van toepassing zou zijn, niet bestaanbaar is met artikel 10 van die richtlijn.

Zowel in de decreetstekst (art 3) als in de memorie wordt opgenomen dat het hier moet gaan om voorwaarden die verbonden moeten zijn met de ter zake geldende materiële rechtsregels, nl. de regels verbonden aan de toekenning van een specifiek recht. De voorwaarden kunnen betrekking hebben op:

1° beperkingen inzake de functie of het gebruik van een onroerend goed;

2° openings- of sluitingstijden;

3° beperkingen op het vlak van activiteiten waarbinnen volgens de risicoanalyse, bedoeld in artikel 6 van de wet van xxx betreffende de gemeentelijke bestuurlijke handhaving, de instelling van een gemeentelijk integriteitsonderzoek en houdende oprichting van een Directie Integriteitsbeoordelingen voor Openbare Besturen, de ondermijnende criminaliteit zich kan manifesteren.

De raad wijst erop dat het begrip "intrekken" inhoudt dat de rechtshandeling geacht wordt nooit te hebben bestaan en dat deze maatregel dus een terugwerkende kracht zou hebben. De vraag wordt gesteld of dit expliciet de bedoeling is om deze gevolgen mogelijk te maken.

Rekening houdend met deze opmerking, wordt de mogelijkheid tot intrekking geschrapt in het decreet.

De raad stelt de vraag naar het al dan niet verplichte karakter van het voeren van een integriteitsonderzoek en de adviesvraag aan de ((inter)federale) DIOB.

Het is niet de bedoeling (noch praktisch mogelijk) om alle aanvragen tot een recht aan een diepgravend integriteitsonderzoek te onderwerpen. Een openbaar bestuur is dus niet verplicht een integriteitsonderzoek te voeren. Echter als er ernstige aanwijzingen zijn dat de begunstigde dat recht misbruikt, zal misbruiken of laat misbruiken om rechtstreeks of onrechtstreeks deel te nemen aan sanctioneerbare feiten, moet het openbaar bestuur optreden. Dit wordt verder geduid in het decreet en in de memorie (artikelen 3 en 4).

Wat de adviesvraag aan de DIOB betreft, deze wordt niet als verplichtend geformuleerd. Artikel 3 § 5, artikel 4 § 1 en artikel 7 hanteren doelbewust de begrippen 'aanvragen' en 'adviesaanvraag'. Er kan dus een advies worden gevraagd aan de DIOB, en die kan daar al dan niet gevolg aan geven. Het is wel de bedoeling dit verder te regelen en uit te werken in een samenwerkingsakkoord.

De raad stelt dat luidens artikel 3, § 3, eerste lid, van het voorontwerp een openbaar bestuur de beslissingen, vermeld in de paragrafen 1 en 2, van dat artikel alleen kan nemen voor de rechten die het door zijn eigen administratieve rechtshandelingen kan verlenen of heeft verleend. De vraag rijst hoe die bepaling moet worden toegepast in de gevallen waarin de Vlaamse regelgeving die in de toekenning van een recht voorziet, in een procedure voorziet waarbij tegen een beslissing van een openbaar bestuur om een recht toe te kennen of te weigeren, een bestuurlijk beroep kan worden ingesteld bij een ander openbaar bestuur. Welk bestuur kan in dat geval het recht in kwestie schorsen, opheffen, intrekken of aan bijzondere voorwaarden onderwerpen: het bestuur dat de eerste beslissing nam om een recht toe te kennen of te weigeren, of het bestuur dat uitspraak heeft gedaan in beroep?

Het betreft de overheid die de vergunning heeft verleend. Als bv. de gemeente weigerde en de deputatie kende toe, zal de schorsing of opheffing moeten gebeuren door de deputatie. Dit wordt ook vermeld in de memorie bij artikel 3.

De raad stelt dat er niet wordt geregeld op welke wijze de betrokkene kan opkomen tegen een maatregel genomen op grond van artikel 3, §§ 1 of 2.

Het aspect veiligheid wordt op een horizontale wijze toegevoegd aan de gebruikelijke beoordelingsgronden die in de Vlaamse regelgeving zijn opgenomen. De daarin geldende waarborgen blijven ongemoeid. Dit betekent bijvoorbeeld dat in het kader van een omgevingsvergunning de bestaande beroepsprocedures bij de bestendige deputatie en/of de Raad voor Vergunningsbetwistingen gewoon blijven bestaan. De beoordelingsgrond 'veiligheid' wordt meegenomen.

Overheidsbeslissingen waarvoor geen bijzondere beroepsprocedure werd voorzien, kunnen zoals steeds aangevochten worden bij de Raad van State.

De raad merkt op dat de federale wet meer waarborgen op het vlak van evenredigheid biedt dan dit decreet.

De meeste waarborgen die de raad opmerkt, zijn ook ondubbelzinnig van toepassing in deze decretale regeling. Ook op basis van de decretale regeling:

- zal de informatiegaring zo volledig mogelijk moeten gebeuren (op het vlak van informatiedeling moet een en ander nog verder worden uitgewerkt in een samenwerkingsakkoord)
- is het evenredigheidsbeginsel van toepassing (dit is nl. een algemeen rechtsbeginsel)
- mag het onderzoek (en de beoordeling) niet discriminatoir zijn, moet het duidelijk, ondubbelzinnig en objectief zijn en op transparante wijze verlopen (zie artikel 6)
- is er een hoorplicht
- blijven de waarborgen van de materiële regeling gelden.

Een specifieke beperking in de tijd van een bepaalde maatregel wordt niet opgenomen, en dit o.w.v. het feit dat dit veel zal afhangen van het specifieke recht waarover het gaat. Voor sommige rechten

en in sommige omstandigheden zou bv. een termijn van 6 maanden redelijk zijn, voor andere weer helemaal niet. De overheid zal in alle omstandigheden redelijk moeten oordelen en handelen. Ook heeft de betrokkene dit zelf wat in de hand. Als hij kan aantonen dat hij aan de oplegde voorwaarden voldoet, zal de maatregel worden opgeheven.

De raad adviseert om de werkwijze van het kaderdecreet bestuurlijke handhaving (of het kaderdecreet Vlaamse handhaving) toe te passen, nl door de kaderregeling in dit decreet in alle inhoudelijke decreten van toepassing te verklaren (telkens met specifieke aanpassingen aan de inhoudelijke materie).

Op dit voorstel wordt niet ingegaan, want een vaak gehoorde kritiek op het vermelde kaderdecreet Vlaamse handhaving luidde dat het te vrijblijvend zou zijn. Deze kritiek was te horen bij talrijke adviesraden, het College van Procureur-generaals, en zelfs de Raad van State maakte opmerkingen bij deze werkwijze.

Ook zorgt de door de Raad voorgestelde werkwijze voor vertragingen en creëert het voor de openbare besturen die de integriteitsonderzoeken moeten voeren de nodige verwarring over welke regelgeving nu al dan niet onderworpen kan worden aan een dergelijk onderzoek. Ook zullen het samenwerkingsakkoord en de noodzakelijke protocollen om informatie te kunnen delen telkens aangepast moeten worden om de doelstellingen van de nieuw geïmplementeerde regeling op te nemen.

De raad stelt dat er m.b.t. het stuk over de verwerking van persoonsgegevens een aantal aanvulling moeten gebeuren in de artikelen 14 en 18.

Deze aanvullingen worden in de desbetreffende artikelen opgenomen.

3. Artikelsgewijze opmerkingen

De tekstuele en inhoudelijke opmerkingen die de raad maakt bij de artikelen 2, 3, 4, 5, 8, 9, 11, 12, 13, 14 en 16 worden allemaal meegenomen.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Dit ontwerp van decreet vertrekt vanuit de engagementen vastgelegd in het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 waarin het volgende wordt bepaald: *“We creëren een decretaal kader voor de weigering, schorsing of intrekking van (omgevings)vergunningen, subsidies, concessies en overheidsopdrachten, indien blijkt dat een burger of onderneming crimineel is, of er een ernstige risico bestaat op georganiseerde criminaliteit en ondermijning. Dit gebeurt aan de hand van een integriteitsonderzoek. We willen een geëngageerde en betrouwbare partner zijn van lokale overheden, andere deelstaten, de federale overheid en internationale partners in de strijd tegen georganiseerde criminaliteit en ondermijning. Hiervoor sluiten we de nodige samenwerkingsakkoorden. We zullen actief pleiten voor een kader inzake gegevensuitwisseling tussen overheden, zodat alle overheden hun handhavingsbevoegdheden ten volle kunnen benutten.”*

In de beleidsnota 2019-2024 Justitie en Handhaving van minister Zuhal Demir wordt dit verder uitgewerkt: *“De laatste jaren groeide het besef dat de klassieke reactieve strafrechtelijke aanpak vaak te laat komt om georganiseerde criminaliteit effectief en efficiënt te bestrijden. Criminele ondernemers beschikken bovendien over de nodige financiële middelen om van dergelijke*

strafprocedures jaren aanslepende procedureslagen te maken. In de strijd tegen georganiseerde misdaad heeft de veiligheidsketen, naast de reactief strafrechtelijke aanpak, dus ook behoefte aan een bestuurlijke aanpak, waarmee kan worden voorkomen dat criminele organisaties in bepaalde gemeenten voet aan de grond krijgen om van daaruit hun criminele activiteiten verder te ontplooiën. Een effectief antwoord op dit crimineel fenomeen is dan niet enkel gericht op het opsporen en vervolgen van daders, maar ook op de verstoring van de gelegenheidsstructuren en het afbreken van de economische machtsposities van deze criminele groeperingen.

Criminele ondernemers en organisaties manifesteren zich op lokaal niveau op meerdere wijzen. Ze investeren in vastgoed en horeca om criminele gelden wit te wassen en om een legale dekmantel te hebben. Ze werpen zich op in het verenigingsleven, waarmee ze een sociale erkentelijkheid nastreven en zich in de bovenbouw van de samenleving innestelen. Ze huren bedrijfspanden of woningen om hun criminele activiteiten te kunnen plegen of te faciliteren (bv. cannabisplantages, labo's synthetische drugs, opslagplaatsen voor gestolen goederen, enzovoort). Ze hebben behoefte aan plaatsen voor ontmoeting (bv. de clubhuizen van criminele motorbendes) of om hun illegale goederen te helen. Enzovoort.

Aangezien regionale en lokale overheden erkenningen, vergunningen en subsidies verlenen en activiteiten ondersteunen, bijvoorbeeld via de openbare aanbesteding van infrastructuurwerken, kunnen ze het risico lopen om, onbewust en ongewild, de activiteiten van criminele ondernemers hierdoor te faciliteren. In het bijzonder om deze redenen is het daarom belangrijk dat de lokale overheden de nodige regelgevende instrumenten ter beschikking gesteld krijgen om een bestuurlijke aanpak te organiseren, op maat van de eigen veiligheidsdiagnostiek en ter aanvulling van de gerechtelijke aanpak.

Dat dit broodnodig is, maken bepaalde lokale besturen ons sinds enkele jaren duidelijk. Zij startten reeds een aantal projecten rond bestuurlijke handhaving op, omdat zij in stijgende mate te maken krijgen met grenscriminaliteit, voornamelijk vanuit Nederland. Dit gaat dan over de productie van synthetische drugs, cannabisplantages en drugshandel in het algemeen, alsook over criminele motorbendes. De verschuiving van criminele fenomenen wordt onder andere toegeschreven aan de strenge Nederlandse bestuurlijke aanpak van criminele bendes. Het is daarom hoog tijd dat ook Vlaanderen zich wapent met een degelijke, bestuurlijke aanpak.”

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Voor de artikelsgewijze bespreking, en bijkomende duiding bij de draagwijdte van de artikelen, wordt verwezen naar de memorie van toelichting.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Dit ontwerp van decreet heeft geen bijkomende financiële weerslag op de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse overheid. Voor de uitvoering van dit voorontwerp van decreet worden de beschikbare begrotingskredieten vastgelegd bij de begrotingsopmaak.

De kosten voor de deelname aan de interfederale DIOB en voor de ontsluiting van de informatiebronnen worden berekend bij de opmaak van het samenwerkingsakkoord.

B. ESR-TOETS

Het ontwerp van decreet is ESR-neutraal.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

De impact op het personeel zal maar duidelijk worden bij de opmaak van het samenwerkingsakkoord.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het ontwerp van decreet laat toe dat lokale besturen zelf een integriteitsonderzoek kunnen voeren, dan wel een advies kunnen vragen aan de DIOB indien ze zelf niet over voldoende informatie beschikken om een omvattende integriteitsbeoordeling uit te voeren.

4. VERDER TRAJECT

Na de definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering en de indiening van het ontwerpdecreet in het Vlaams Parlement volgt de parlementaire behandeling.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar definitieve goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerp van decreet houdende de bevordering van de integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur en de bijhorende memorie van toelichting;

2° de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme te gelasten voornoemd ontwerp van decreet en de bijbehorende memorie van toelichting, in naam van de Vlaamse Regering, in te dienen bij het Vlaams Parlement.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal Demir

De Vlaamse minister van Binnenlands bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke kansen

